

УДК: 378.147:811.161.2'276.6

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-6\(52\)-995-1007](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-6(52)-995-1007)

Черновол Ольга Григорівна кандидат педагогічних наук (PhD), старший викладач, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, тел: (061) 239-68-90, <https://orcid.org/0000-0002-4638-0534>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ: ПРОБЛЕМА МОВНИХ БАР'ЄРІВ

Анотація. У сучасному освітньому просторі, що характеризується глобалізаційними процесами та інтернаціоналізацією вищої освіти, питання формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей набуває особливої значущості. Вільне володіння українською мовою як засобом фахового спілкування є не лише необхідною умовою академічної успішності, а й ключовим чинником ефективної комунікації в медичному середовищі. Проблема мовних бар'єрів ускладнює процес адаптації студентів до навчального процесу та обмежує їхню здатність до професійного зростання, що зумовлює потребу в системному дослідженні цього явища та розробленні педагогічних механізмів його подолання. **Мета.** Метою статті є комплексне дослідження теоретичних підходів, чинників виникнення мовних бар'єрів та розроблення ефективних педагогічних стратегій для формування професійно орієнтованої мовної компетентності в іноземних студентів медичних закладів вищої освіти. **Методи.** У процесі дослідження використано міждисциплінарний теоретичний аналіз, порівняльно-описовий метод, систематизацію емпіричних даних, елементи контент-аналізу навчальних матеріалів, а також узагальнення передового педагогічного досвіду щодо лінгвістичної адаптації іноземних студентів. **Результати.** Визначено та охарактеризовано основні теоретичні підходи до формування професійної мовної компетентності у медичному контексті. Проаналізовано ключові чинники, що спричиняють виникнення мовних бар'єрів, серед яких домінують лінгвістичні, психологічні, мотиваційні, соціокультурні та методичні фактори. Виокремлено типові помилки іноземних студентів, зумовлені інтерференцією рідної мови, а також складністю засвоєння української професійної термінології. Узагальнено ефективні методи та засоби адаптації, зокрема інтерактивні технології навчання, моделювання професійних ситуацій, міждисциплінарний підхід та розвиток міжкультурної компетентності. **Висновки.** Формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів у сфері медицини потребує комплексного підходу, що враховує як лінгвістичні, так і соціокультурні аспекти навчання. Створення сприятливого мовного середовища,

адаптація навчальних програм та впровадження інноваційних методів є ключовими передумовами подолання мовного бар'єра. Перспективами подальших досліджень є розроблення адаптивних освітніх моделей, які враховують культурну специфіку та індивідуальні мовні потреби студентів у мультикультурному освітньому середовищі.

Ключові слова: мовний бар'єр, лінгвістична адаптація, професійна термінологія, інтерференція, міжкультурна комунікація, інтерактивне навчання.

Chernovol Olha Hryhorivna Candidate of Pedagogic Sciences (PhD), Senior lecturer, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, tel.: (061) 239-68-90, <https://orcid.org/0000-0002-4638-0534>

FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED LANGUAGE COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS OF MEDICAL INSTITUTIONS: THE PROBLEM OF LANGUAGE BARRIERS

Annotation. In the modern educational space, characterized by globalization processes and internationalization of higher education, the issue of forming professionally oriented language competence of foreign students of medical specialties is gaining particular importance. Fluency in the Ukrainian language as a means of professional communication is not only a necessary condition for academic success, but also a key factor in effective communication in the medical environment. The problem of language barriers complicates the process of adapting students to the educational process and limits their ability to professional growth, which necessitates the need for systematic research of this phenomenon and the development of pedagogical mechanisms for overcoming it. **Purpose.** The purpose of the article is a comprehensive study of theoretical approaches, factors of language barriers and the development of effective pedagogical strategies for the formation of professionally oriented language competence in foreign students of medical institutions of higher education. **Methods.** The research used interdisciplinary theoretical analysis, comparative descriptive method, systematization of empirical data, elements of content analysis of educational materials, as well as generalization of advanced pedagogical experience in linguistic adaptation of foreign students. **Results.** The main theoretical approaches to the formation of professional language competence in the medical context were identified and characterized. The key factors that cause the emergence of language barriers were analyzed, among which linguistic, psychological, motivational, sociocultural and methodological factors dominate. Typical errors of foreign students, caused by interference of the native language, as well as the complexity of mastering Ukrainian professional terminology, were identified. Effective methods and means of adaptation were summarized, in particular interactive learning technologies, modeling of professional situations, interdisciplinary approach and development of intercultural competence. **Conclusions.** The formation of professionally oriented language

competence of foreign students in the field of medicine requires a comprehensive approach that takes into account both linguistic and socio-cultural aspects of learning. Creating a favorable language environment, adapting curricula and implementing innovative methods are key prerequisites for overcoming the language barrier. Prospects for further research include the development of adaptive educational models that take into account cultural specificity and individual language needs of students in a multicultural educational environment.

Keywords: language barrier, linguistic adaptation, professional terminology, interference, intercultural communication, interactive learning.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та активного розвитку міжнародної освітньої інтеграції вища медична освіта в Україні дедалі частіше орієнтується на залучення іноземних студентів. Одним із ключових чинників успішної професійної підготовки майбутніх лікарів є сформованість професійно орієнтованої мовної компетентності, що забезпечує ефективну комунікацію в академічному середовищі та в медичній практиці. Однак на шляху до досягнення цього результату іноземні здобувачі освіти стикаються з численними лінгвістичними труднощами, серед яких найбільш відчутними є мовні бар'єри, зумовлені інтерференцією рідної мови, недосконалим рівнем володіння українською мовою, а також специфікою медичної термінології та професійного дискурсу. Ускладнює ситуацію також брак адаптованих навчальних програм і методик, що враховують як етнолінгвістичні особливості студентів, так і вимоги до мовленнєвої поведінки медичного працівника в українському соціокультурному контексті. Відтак, постає нагальна потреба у вивченні механізмів подолання мовних бар'єрів та розробці ефективних педагогічних підходів до формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів медичних закладів. Ця проблема є актуальною не лише в освітньо-практичному, а й у науково-теоретичному вимірі, оскільки потребує комплексного аналізу з позицій лінгвістики, педагогіки та міжкультурної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому дискурсі останніх років спостерігається посилення інтересу до проблеми формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей. І. М. Мельничук і М. З. Пашко [1] звертають увагу на ефективність інтерактивних технологій у процесі викладання української мови як іноземної, доводячи, що такі методи не лише активізують мовленнєву діяльність студентів, а й сприяють глибшому засвоєнню медичної термінології в контексті професійної комунікації.

У дослідженні О. М. Стадніченко та ін. [2] висвітлюються особливості адаптації навчального процесу до потреб студентів-іноземців, підкреслюється роль контекстуалізації лексико-граматичних структур через теми, наближені до медичної практики, що, на думку авторів, сприяє підвищенню функціональної

грамотності майбутніх фахівців. Конкретизація лінгводидактичних підходів до опрацювання професійно орієнтованих тем простежується у праці О. І. Новіцької [3]. Авторка на прикладі заняття з теми «Перша медична допомога» показує, як поєднання лексичного матеріалу з практичними ситуаціями дозволяє подолати бар'єри між теоретичними знаннями та реальними комунікативними потребами студентів.

І. В. Чорна та ін. [4] аналізують специфіку дистанційного навчання іноземних студентів-медиків і виділяють методи, що виявилися найбільш результативними в онлайн-середовищі, зокрема використання відеокейсів, візуалізацію термінологічних полів та синхронну мовну взаємодію. Оновлення принципів добору навчального матеріалу для іноземців-нефілологів стало предметом дослідження М. Пентилюк та ін. [5]. Автори обґрунтовують важливість зміщення акценту з формального засвоєння мови на розвиток функціональної грамотності, що забезпечує успішну інтеграцію студентів у навчальне та професійне середовище.

У контексті порівняльного аналізу іноземного досвіду І. Онищук та ін. [6] акцентують на можливостях інтеграції зарубіжних практик у підготовку педагогів в Україні. Вони підкреслюють, що успішна мовна підготовка іноземних студентів можлива лише за умови комплексного підходу, що охоплює як професійну мовну підготовку, так і формування міжкультурної компетентності. Незважаючи на значний обсяг напрацювань, у науковій літературі все ще недостатньо уваги приділено проблемі комплексної інтеграції мовної та професійної адаптації іноземних студентів у медичній освіті. Недостатньо розробленими залишаються і механізми подолання інтерференції рідної мови в умовах полікультурного навчального середовища. Саме ці аспекти потребують подальшого дослідження, що й стало завданням даної наукової роботи.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і виявленні ефективних методичних підходів до подолання мовних бар'єрів у процесі формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей в умовах україномовного освітнього середовища.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- розглянути теоретичні підходи до формування професійно орієнтованої мовної компетентності в контексті медичної освіти;
- проаналізувати основні чинники, що зумовлюють виникнення мовних бар'єрів у процесі вивчення української мови іноземними студентами медичних закладів;
- охарактеризувати типові помилки та труднощі, пов'язані з інтерференцією рідної мови та специфікою професійної термінології;
- узагальнити ефективні методи й засоби лінгвістичної і професійної адаптації іноземних студентів.

Виклад основного матеріалу. Формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей ґрунтується

на міждисциплінарному підході, який охоплює положення прикладної лінгвістики, психолінгвістики, методики викладання української мови як іноземної, а також освітніх концепцій, адаптованих до цілей вищої медичної освіти. У науковій літературі професійно орієнтована мовна компетентність трактується як інтегративне утворення, що включає знання професійної лексики, граматичних структур, навички усного й писемного мовлення у фаховому контексті, а також здатність до ефективної комунікації в академічному, клінічному та міжособистісному середовищах [7, с. 161]. Одним із провідних теоретичних підходів є комунікативно-діяльнісний підхід, згідно з яким мова розглядається не лише як система знань, а як інструмент соціальної взаємодії. У цьому контексті формування мовної компетентності відбувається через моделювання автентичних ситуацій медичного спілкування, зокрема: лікар–пацієнт, лікар–лікар, студент–викладач. У центрі навчального процесу – розвиток комунікативних умінь і стратегій, необхідних для виконання професійних функцій.

Важливе місце займає когнітивно-комунікативний підхід, який акцентує увагу на ментальних процесах засвоєння знань, побудові мовної картини світу в медичному контексті, зокрема формуванні у студентів системи категорій, пов'язаних з анатомією, патологією, діагностикою, терапією. Засвоєння термінології і стилістично маркованих одиниць відбувається не ізольовано, а в контексті практичної професійної діяльності, що забезпечує глибше осмислення й закріплення матеріалу. У межах діяльнісного підходу мовна підготовка іноземних студентів тісно пов'язується з виконанням професійно значущих завдань. Це передбачає застосування інтегрованих завдань на основі міжпредметних зв'язків, коли студенти одночасно опановують мову й спеціальні знання. Такий підхід реалізується через використання медичних текстів, історій хвороб, клінічних випадків, професійних діалогів, інструкцій тощо.

Значущим також є лінгвокультурологічний підхід, який передбачає урахування національно-культурних особливостей мовної поведінки як українського, так і рідного для студента культурного середовища. З огляду на це, важливо забезпечити формування у здобувачів не лише мовних, а й соціокультурних компетенцій, що дозволяють адаптуватися до українського комунікативного простору, зокрема в межах медичних установ.

Крім того, сучасні дослідження вказують на ефективність інтерактивного підходу, що базується на співпраці, діалозі та активній участі студентів у навчальному процесі. Застосування рольових ігор, симуляцій, роботи в парах та малих групах сприяє зниженню рівня мовного бар'єра, формуванню впевненості у володінні мовою в професійних ситуаціях, а також розвитку критичного мислення [8, с. 81]. З метою систематизації провідних підходів до формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів у медичній галузі доцільним є представлення їхніх основних характеристик у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Теоретичні підходи до формування професійно орієнтованої мовної компетентності в медичній освіті

Підхід	Основні характеристики	Роль у формуванні професійно орієнтованої мовної компетентності
Комунікативно-діяльнісний	Орієнтація на мовлення як засіб взаємодії; автентичні ситуації професійного спілкування	Формує комунікативні вміння для взаємодії в медичному середовищі
Когнітивно-комунікативний	Поєднання засвоєння мови та фахових знань; мовна картина світу майбутнього медика	Сприяє глибокому розумінню термінології та професійного контексту
Діяльнісний	Навчання через виконання реальних фахових завдань; інтеграція мови і спеціальних дисциплін	Розвиває вміння використовувати мову як інструмент у професійній діяльності
Лінгвокультурологічний	Урахування національних і культурних особливостей мовної поведінки	Забезпечує адаптацію до українського культурного контексту медичної комунікації
Інтерактивний	Акцент на співпраці, діалозі, рольових іграх, симуляціях	Підвищує мотивацію до навчання, знижує мовні бар'єри, розвиває впевненість у застосуванні професійного мовлення

Джерело: власна розробка автора

Після систематизації основних підходів до формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів у медичній галузі, логічним є перехід до аналізу чинників, що зумовлюють виникнення мовних бар'єрів у процесі засвоєння української мови. Мовний бар'єр, як комплексне соціолінгвістичне явище, формується під впливом ряду зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають як на процес міжкультурної комунікації, так і на результативність засвоєння мовного матеріалу.

Одним із ключових чинників є міжмовна інтерференція, що проявляється в перенесенні лексичних, фонетичних, граматичних і синтаксичних норм рідної мови на українську. Залежно від типологічної близькості мов, інтерференція може бути або більш інтенсивною, або мати латентний характер. У разі коли мова студента суттєво відрізняється від української (наприклад, китайська, арабська, турецька), виникають значні труднощі у фонетичному оформленні мовлення, узгодженні відмінкових форм, вживанні дієслівних часів тощо [9]. Ці аспекти значною мірою ускладнюють формування професійного мовлення, яке вимагає точності, термінологічної визначеності та комунікативної гнучкості.

Іншим важливим чинником є психологічні бар'єри, зокрема почуття невпевненості, страх зробити помилку, соціальна тривожність або негативний

попередній досвід мовного навчання. Для багатьох іноземних студентів спілкування українською мовою в академічному середовищі асоціюється з потенційною критикою або соромом, що пригнічує ініціативність у мовленнєвій взаємодії. Особливо це стосується публічних форм комунікації (усні відповіді, презентації, участь у семінарах), які потребують не лише знань, але й упевненості у володінні мовою.

Також суттєво впливає мотиваційний чинник. Відсутність усвідомлення практичної цінності української мови для майбутньої професійної діяльності, зокрема у випадку планів на еміграцію або повернення в країну походження, знижує зацікавлення студентів у якісному мовному розвитку. У багатьох випадках українська мова сприймається лише як навчальна дисципліна, а не як засіб щоденної професійної взаємодії, що, у свою чергу, знижує готовність долати труднощі й інвестувати зусилля в мовну практику.

Окрему групу становлять соціокультурні чинники. Нерозуміння або неприйняття норм української комунікативної культури, відсутність адаптації до стилістичних та етикетних моделей професійного спілкування, відмінність у системах невербальної комунікації – усе це може спричинити непорозуміння або комунікативні збої. Крім того, іноземні студенти часто замикаються в межах національних груп, що обмежує їхню залученість до україномовного середовища, зменшуючи практичну потребу в активному використанні української мови.

Не менш вагомим є організаційно-методичний чинник, який включає якість навчальних матеріалів, відповідність мовних завдань рівню підготовки студентів, а також підготовленість викладачів до міжкультурного навчального процесу. У разі, коли мовне навчання не враховує специфіку медичної термінології, ситуативний характер фахового спілкування та потребу в розвитку професійної рефлексії, ефективність формування компетентності суттєво знижується [10, с. 1971]. Недостатня інтеграція мовної підготовки в загальний освітній контекст медичної програми також сприяє формуванню фрагментарного, ізольованого сприйняття мовних знань.

Мовний бар'єр є результатом взаємодії низки факторів – лінгвістичних, психологічних, мотиваційних, соціокультурних та методичних. Усвідомлення природи цих чинників є передумовою для розроблення ефективних педагогічних стратегій, спрямованих на створення сприятливого мовного середовища, розвиток міжкультурної компетентності, а також інтеграцію української мови як інструменту професійної самореалізації іноземного студента у сфері охорони здоров'я.

З огляду на комплексний характер природи мовних бар'єрів, доцільним є узагальнення основних чинників, що їх зумовлюють, та виявлення їхнього впливу на процес формування професійно орієнтованої мовної компетентності (табл. 2). Такий підхід дозволяє не лише структурувати теоретичний матеріал, а й окреслити практичні орієнтири для подальшої корекції навчального процесу з урахуванням потреб іноземних студентів медичних спеціальностей.

Таблиця 2

**Основні чинники формування мовних бар'єрів в іноземних студентів
медичних закладів**

Чинник	Сутність	Наслідки для навчання
Лінгвістичний	Інтерференція рідної мови, складність граматичних структур, фонетичні труднощі	Формування помилкових мовних моделей, порушення мовного оформлення професійного висловлювання
Психологічний	Страх помилки, мовна тривожність, невпевненість	Пасивність у мовленні, уникнення комунікації, зниження мовленнєвої активності
Мотиваційний	Низький рівень зацікавленості у вивченні мови, відсутність усвідомлення її практичної цінності	Поверхнєве засвоєння матеріалу, нестача ініціативи у мовному саморозвитку
Соціокультурний	Відмінності у комунікативній культурі, слабка інтеграція у мовне середовище	Непорозуміння у спілкуванні, уникнення участі у навчальних дискусіях
Методичний	Недостатня адаптація методик до професійної сфери, обмеженість дидактичних засобів	Фрагментарність знань, труднощі з застосуванням мови у фахових ситуаціях

Джерело: власна розробка автора

У контексті зазначеного важливим аспектом стає аналіз типових помилок та труднощів, що виникають внаслідок інтерференції рідної мови студентів, а також у зв'язку зі складністю засвоєння професійної медичної термінології, яка потребує високого рівня точності, контекстного мислення та дисциплінованого мовного оперування [11, с. 229]. Інтерференція рідної мови є одним із ключових чинників, що ускладнюють процес мовленнєвої адаптації іноземних студентів. Її прояви охоплюють різні мовні рівні. На фонетичному рівні інтерференція часто виражається в заміні українських звуків аналогами з рідної мови студента, що зумовлює порушення нормативної вимови, утруднює розуміння мовлення викладачів та колег, а також знижує ефективність усної комунікації у клінічній практиці. Наприклад, носії китайської або індійської мов мають труднощі з вимовою м'яких приголосних, тоді як арабські студенти схильні до оглушення дзвінкх звуків.

На лексико-семантичному рівні спостерігається схильність до прямого перекладу, буквального вживання іншомовних лексем, а також використання хибних друзів перекладача (false friends), що спричиняє зміщення або викривлення змісту висловлювання. Іноземні студенти можуть неправильно інтерпретувати багатозначні терміни або ж замінювати вузькоспеціальні медичні слова загальноновживаними, втрачаючи точність медичної комунікації. Граматичні помилки, зумовлені рідномовною інтерференцією, охоплюють труднощі у вживанні відмінків, видів дієслів, особових форм, категорій роду й числа. Зокрема, студенти можуть змішувати порядок слів у реченні, що порушує

синтаксичну структуру української мови. Це особливо помітно у студентів, рідна мова яких має фіксований порядок слів або не має відмінкової системи (як-от китайська).

Додаткові ускладнення виникають під час засвоєння професійної термінології, яка є не лише складною для запам'ятовування, а й вимагає розуміння латинських та грецьких коренів, точного вживання в контексті клінічних ситуацій та здатності до адекватного перекладу і пояснення змісту терміна [12]. Водночас через міжмовні розбіжності відбувається калькування термінів, плутанина між схожими поняттями, невміння розрізнити синонімічні ряди, що мають різний ступінь формальності чи спеціалізації.

Складність посилюється й культурно-прагматичними аспектами, адже мовна комунікація в медичній сфері нерозривно пов'язана з національними комунікативними нормами, етикетом та контекстом спілкування з пацієнтом. Невміння враховувати соціокультурний фон комунікації призводить до помилок у використанні мовних форм ввічливості, виявленні емпатії чи дотриманні професійної дистанції в мовленні.

Урахування типових помилок і труднощів, пов'язаних з інтерференцією рідної мови та засвоєнням професійної термінології, створює підґрунтя для розробки ефективних методів і засобів лінгвістичної й професійної адаптації іноземних студентів у медичних закладах освіти. Лінгводидактичний процес повинен бути орієнтований не лише на подолання мовних бар'єрів, а й на створення цілісного адаптаційного простору, в якому іноземні здобувачі освіти поступово інтегруються в академічне та професійне середовище через засвоєння мови як інструменту фахового зростання.

До ефективних методів адаптації передусім належать комунікативно орієнтоване навчання та методика проблемного навчання, що дозволяють інтегрувати мовну і професійну підготовку через моделювання ситуацій, максимально наближених до майбутньої практичної діяльності лікаря. Наприклад, постановка діагнозу, ведення медичної документації, симуляція консультації з пацієнтом – усе це створює умови для цілеспрямованого формування навичок професійного мовлення, а також зменшує психологічну напругу під час реального спілкування у клінічному середовищі. Значну ефективність демонструє методика міжпредметної інтеграції, за якої мовна підготовка узгоджується зі змістом профільних дисциплін (анатомія, фізіологія, внутрішня медицина тощо). Такий підхід забезпечує контекстуалізацію лексичного матеріалу, сприяє глибшому розумінню спеціальної термінології та її вживання у відповідному професійному дискурсі. У результаті студенти не лише краще засвоюють терміни, а й усвідомлюють їхню функцію у професійному комунікативному акті [13].

Особливої уваги заслуговує використання автентичних матеріалів – наукових і науково-популярних медичних текстів, фрагментів клінічних протоколів, виписок з історій хвороби, зразків медичної документації. Робота з

такими джерелами формує стійкі рецептивні навички, розвиває мовне чуття до специфіки жанрів медичного мовлення та сприяє інтеграції в академічний простір. Крім того, автентичні матеріали створюють реалістичний контекст навчання, що активізує когнітивну діяльність студентів. Серед засобів лінгвістичної адаптації важливу роль відіграє мультимедійна підтримка навчального процесу, зокрема використання інтерактивних платформ, відеоматеріалів із клінічною лексикою, електронних словників і симуляторів діалогів. Ці інструменти дозволяють здійснювати індивідуалізовану траєкторію навчання, а також компенсувати диференціацію рівнів мовної підготовки серед студентів. Ефективними є також електронні глосарії з професійною термінологією з перекладом і тлумаченням, які сприяють кращому запам'ятовуванню термінів та їхньому правильному вживанню в усному та писемному мовленні.

Позитивний вплив на адаптацію мають методи соціокультурної інтеграції, зокрема участь студентів у міжкультурних клубах, тематичних тренінгах, волонтерських програмах та інших формах неформального навчання. Це не лише покращує розуміння мовних норм і специфіки комунікативної поведінки в українському культурному контексті, але й формує почуття залученості до академічної спільноти, підвищує рівень мотивації та впевненості в собі. Узагальнюючи зазначене, варто підкреслити, що ефективна адаптація іноземних студентів до навчання у медичних ЗВО потребує комплексного підходу, який охоплює мовну, професійну та культурну складові [14]. Такі методи і засоби повинні бути варіативними, гнучкими й адаптивними до конкретних потреб студентів, а також передбачати активну взаємодію між викладачем, навчальним контентом і самими здобувачами освіти. Лише за умови такої цілісної педагогічної стратегії можливо досягти не лише подолання мовних бар'єрів, але й справжнього професійного становлення майбутнього лікаря у багатокультурному освітньому середовищі.

Висновки. Теоретичний аналіз проблеми формування професійно орієнтованої мовної компетентності іноземних студентів у медичних закладах вищої освіти засвідчив, що цей процес має бути інтегрованим, міждисциплінарним та орієнтованим на практичне застосування мови у професійному середовищі. Найефективнішими є підходи, що базуються на комунікативно-прагматичній парадигмі, інтерактивних методах навчання, а також принципах міжкультурної комунікації.

У результаті аналізу чинників виникнення мовних бар'єрів встановлено, що основними є лінгвістичні (недостатній рівень володіння граматикою й лексикою), психологічні (мовленнєва тривожність, страх помилки), мотиваційні (знижений рівень зацікавленості), соціокультурні (відмінності в культурних комунікативних кодах), а також методичні (невідповідність навчального контенту реальним потребам студентів). Виявлення та систематизація цих чинників є передумовою для адаптації освітніх стратегій відповідно до специфіки медичної освіти.

Охарактеризовано типові помилки, пов'язані з інтерференцією рідної мови іноземних студентів. Серед них домінують фонетичні, морфологічні та синтаксичні зміщення, що виникають через механічне перенесення структур рідної мови. Особливі труднощі викликає засвоєння професійної української термінології, що відзначається складною морфологічною будовою, латинськими запозиченнями та термінами, подібними до англійських аналогів, але з відмінними значеннями й функціональним навантаженням. Це потребує цілеспрямованого навчання у фаховому контексті з акцентом на мовленнєву практику.

Узагальнено ефективні методи та засоби адаптації іноземних студентів, серед яких провідне місце посідають: комунікативні й інтерактивні технології, міжпредметна інтеграція, використання автентичних джерел, мультимедійна підтримка та залучення студентів до культурно-соціального простору приймаючої країни. Ці методи не лише підвищують мовну компетентність, але й сприяють особистісному зростанню, впевненості та професійній самоідентифікації майбутнього лікаря в україномовному медичному середовищі.

Перспективи подальших розвідок полягають у поглибленому емпіричному вивченні ефективності запропонованих педагогічних стратегій у різних мовних групах студентів, створенні електронних дидактичних ресурсів для індивідуалізованого навчання, а також у розробці адаптивних програм мовної підготовки з урахуванням сучасних викликів, зокрема дистанційного навчання, мультикультурного середовища та академічної мобільності. Актуальним напрямом майбутніх досліджень є також міжкультурна діагностика комунікативної компетентності та її розвиток у професійно спрямованому дискурсі української мови.

Література:

1. Мельничук, І. М., Пашко, М. З. Формування україномовної професійної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей засобами інтерактивних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. Вип. 189. С. 29-33. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-189-29-33>
2. Стадніченко, О. М., Ласкава, Ю. В., Шульга, О. В. Особливості викладання української мови як іноземної для студентів-іноземців у закладах вищої освіти. *Академічний огляд*. 2023. Вип. 15 1(26). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/114> (дата звернення: 05.06.2025).
3. Новіцька, О. І. Вивчення теми «Перша медична допомога. Урок 2» на заняттях із української мови як іноземної студентами-іноземцями медичних спеціальностей. *Медична освіта*. 2023. Вип. 4. С. 42–46. DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2022.4.13629>
4. Чорна, І. В., Ярошенко, Р. В., Зубаха, А. Ю., Шумейко І. О., Драбовський В. В. Актуальні методи викладання при дистанційному навчанні іноземним студентам-медикам. *Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2024. Т. 24. Вип. 1. DOI: <https://doi.org/10.31718/2077-1096.24.1.204>
5. Пентилюк М., Кушнір І., Зозуля І., Косенко, І. Оновлення принципів відбору змістовних компонентів у лінгвістичній освіті іноземних студентів-нефілологів. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Bun. 13 (4). С. 113-132. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/473>

6. Onishchuk I., Ikonnikova M., Antonenko T., Kharchenko I., Shestakova S., Kuzmenko N., Maksymchuk B. Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2020. Vol. 12(3). P. 44-65. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308>

7. Dubinina N., Zaytseva O., Maryanko Y., Kartel T., Syvokin H. Foreign Language as an Element of the Content of Professional Preparation of Future Civil Engineers in Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. Vol. 14(1). P. 158-175. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/512>

8. Голінатий О. П., Харченко С. С. Термінологічна компетентність як обов'язковий складник культури професійного мовлення майбутніх лікарів. Science and innovation of modern world. Proceeding of the 8th International scientific and practical conference. *Cognum Publishing House. London, United Kingdom*. 2023. P. 79-84. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiyascience-and-innovation-of-modern-world-20-22-04-2023-london-velikobritaniya-arhiv/>

9. Walkowska A, Przymuszała P, Marciniak-Stępak P, Nowosadko M, Baum E. Enhancing cross-cultural competence of medical and healthcare students with the use of simulated patients-a systematic review. *Int J Environ Res Public Health*. 2023. Vol. 20(3). P. 2505. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph20032505>

10. Kerimbayev N., Nuryam N., Akramova A., Abdykarimova S. Virtual educational environment: interactive communication using LMS Moodle. *Educ Inf Technol*. 2020. Vol. 25. P. 1965-1982. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-019-10067-5>

11. McKay J., Sridharan B. Student perceptions of collaborative group work (CGW) in higher education. *Studies in Higher Education*. 2024. Vol. 49(2). P. 221-234. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2227677>

12. Chandran V.P., Balakrishnan A., Rashid M., Pai Kulyadi G., Khan S., Devi E.S. Mobile applications in medical education: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2022. Vol. 17(3). P. e0265927. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265927>

13. Українська мова як іноземна для студентів медичних спеціальностей : навч. посіб. / [І. І. Гавришак, І. Д. Драч, І. Я. Заліпська та ін.]; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль: ТНМУ, 2019. 312 с.

14. Українська мова як іноземна : навч. посіб. / [І. І. Гавришак, І. Д. Драч, В. І. Зевако та ін.]; за ред. М. П. Тишковець. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 168 с.

References

1. Melnychuk, I.M., Pashko, M.Z. (2020). Formuvannya ukraïnomovnoï profesiinoï kompetentnosti inozemnykh studentiv medychnykh spetsialnostei zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Formation of Ukrainian-language professional competence of foreign medical students by means of interactive technologies]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 189, 29–33. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-189-29-33> [in Ukrainian].

2. Stadnichenko, O.M., Laskava, Yu.V., Shulha, O.V. (2023). Osoblyvosti vykladannia ukraïnskoï movy yak inozemnoï dla studentiv-inozemtsiv u zakladakh vyshchoï osvity [Peculiarities of teaching Ukrainian as a foreign language for foreign students in higher education institutions]. *Akademichnyi ohliad – Academic Review*, 15(1(26)). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/114> (accessed: 05.06.2025) [in Ukrainian].

3. Novitska, O.I. (2023). Vyvchennia temy «Persha medychna dopomoha. Urok 2» na zaniattiakh iz ukraïnskoï movy yak inozemnoï studentamy-inozemtsiamy medychnykh spetsialnostei [Studying the topic “First medical aid. Lesson 2” in classes of Ukrainian as a foreign language by foreign students of medical specialties]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 42–46. <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2022.4.13629> [in Ukrainian].

4. Chorna, I.V., Yaroshenko, R.V., Zubakha, A.Yu., Shumeiko, I.O., Drabovskiy, V.V. (2024). Aktualni metody vykladannia pry dystantsiinomu navchanni inozemnym studentam-medykam [Current teaching methods in distance learning for foreign medical students]. *Visnyk Ukraïnskoï medychnoi stomatolohichnoï akademii – Bulletin of Ukrainian Medical Stomatological Academy*, 24(1). <https://doi.org/10.31718/2077-1096.24.1.204> [in Ukrainian].
5. Pentyliuk, M., Kushnir, I., Zozulia, I., Kosenko, I. (2021). Onovlennia pryntsypiv vidboru zmistovnykh komponentiv u linhvistychnij osviti inozemnykh studentiv-nefilolohiv [Updating the principles of selection of content components in linguistic education of non-philological foreign students]. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(4), 113–132. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/473> [in Ukrainian].
6. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(3), 44–65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308> [in English].
7. Dubinina, N., Zaytseva, O., Maryanko, Y., Kartel, T., Syvokin, H. (2022). Foreign Language as an Element of the Content of Professional Preparation of Future Civil Engineers in Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 158–175. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/512> [in English].
8. Holinatii, O.P., Kharchenko, S.S. (2023). Terminolohichna kompetentnist yak oboviazkovyi skladnyk kultury profesiinoho movlennia maibutnikh likariv [Terminological competence as a mandatory component of the culture of professional speech of future doctors]. Science and innovation of modern world. Proceeding of the 8th *International scientific and practical conference*. London: Cognum Publishing House, 79–84. <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiyascience-and-innovation-of-modern-world-20-22-04-2023-london-velikobritaniya-arhiv/> [in Ukrainian].
9. Walkowska, A., Przymuszała, P., Marciniak-Stępak, P., Nowosadko, M., Baum, E. (2023). Enhancing cross-cultural competence of medical and healthcare students with the use of simulated patients – a systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2505. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032505> [in English].
10. Kerimbayev, N., Nurym, N., Akramova, A., Abdykarimova, S. (2020). Virtual educational environment: interactive communication using LMS Moodle. *Education and Information Technologies*, 25, 1965–1982. <https://doi.org/10.1007/s10639-019-10067-5> [in English].
11. McKay, J., Sridharan, B. (2024). Student perceptions of collaborative group work (CGW) in higher education. *Studies in Higher Education*, 49(2), 221–234. <https://doi.org/10.1080/03075079.2023.2227677> [in English].
12. Chandran, V.P., Balakrishnan, A., Rashid, M., Pai Kulyadi, G., Khan, S., Devi, E.S. (2022). Mobile applications in medical education: A systematic review and meta-analysis. *PLOS ONE*, 17(3), e0265927. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265927> [in English].
13. Havryshchak, I.I., Drach, I.D., Zalipska, I.Ya., et al. (2019). Ukraïnska mova yak inozemna dlia studentiv medychnykh spetsialnostei: navchalnyi posibnyk [Ukrainian as a foreign language for students of medical specialties: textbook] (M.P. Tyshkovets, Ed.). Ternopil: TNMU. 312 p. [in Ukrainian].
14. Havryshchak, I.I., Drach, I.D., Zevako, V.I., et al. (2018). Ukraïnska mova yak inozemna: navchalnyi posibnyk [Ukrainian as a foreign language: textbook] (M.P. Tyshkovets, Ed.). Ternopil: TDMU. 168 p. [in Ukrainian].